

Vad innebär Dataskyddsförordningen i fråga om personuppgiftsombudets roll?

Jens Kinnander / Partner

Dataskyddsförordningen (GDPR) innehåller en mängd regleringar som innebär att företag och organisationer behöver inventera sin personuppgiftsbehandling och utveckla nya rutiner för att få kontroll över behandlingen. Men hur förändras personuppgiftsombudets roll under GDPR, förutom att ansvarspositionen enligt GDPR benämns "dataskyddsombud" i stället för PULs begrepp "personuppgiftsombud"? Kort sagt innebär förändringarna att dataskyddsombudet får en viktigare roll än tidigare.

När ska ett ombud utses?

GDPR innebär helt nya regler (som gäller från den 25 maj 2018) i fråga om skyldigheten att utse dataskyddsombud. Krav på att utse dataskyddsombud kommer att gälla i verksamheter där (1) kärnverksamheten avser regelbunden och systematisk övervakning av individer i stor omfattning, (2) kärnverksamheten avser behandling i stor omfattning av känsliga personuppgifter, samt (3) i myndigheter.

Enligt PUL gäller som utgångspunkt att behandling av personuppgifter ska anmälas till Datainspektionen, men om den personuppgiftsansvarige utser och anmäler ett personuppgiftsombud, så behöver inte anmälan avseende behandlingen göras. Under gällande ordning har ombudet också som ansvar att föra en förteckning över personuppgiftsbehandlingen. Den här modellen som gäller enligt PUL skrotas.

Frivilligt utsedda dataskyddsombud

GDPR innebär en strängare reglering än vad som gäller enligt PUL, personuppgiftsansvariga ska inte bara implementera kraven enligt GDPR, utan kraven ska sedan kontinuerligt iakttas i den löpande verksamheten. Exempelvis ska ansvariga löpande säkerställa minimering av behandling, gallring, "accountability", aktuella policyer och lämpligt IT-stöd för laglig hantering av personuppgifter. Beroende förstås på storleken på person-

uppgiftsansvarigas verksamhet och omfattningen av personuppgiftsbehandling, kan det vara lämpligt att utse dataskyddsombud vare sig skyldighet finns enligt GDPR eller inte.

Men man behöver vara uppmärksam på att om ett dataskyddsombud utses frivilligt, så kommer regelverket i GDPR avseende dataskyddsombud då gälla fullt ut även för sådana frivilligt utsedda dataskyddsombud, vilket har påpekats i artikel 29-gruppens vägledning. Av detta skäl kan det som alternativ övervägas att utse personer med likartade uppgifter som dataskyddsombudet, men utan att benämna tjänsten "dataskyddsombud" (eller på engelska – "data protection officer").

Gemensamt ombud

För bolagskoncerner finns det enligt GDPR möjlighet att utnämna ett enda dataskyddsombud, under förutsättning att "det på varje etableringsort är lätt att nå ett dataskyddsombud". Kravet på närhet avser enligt artikel 29-gruppens vägledning att ombudet har i uppgift att utgöra kontaktpunkt med registrerade individer, tillsynsmyndigheten och internt inom organisationen. Ombudet behöver kunna kommunicera effektivt med registrerade individer och samarbeta med aktuella tillsynsmyndigheter. Kravet innebär också att dataskyddsombudet ska kunna kommunicera på tillsynsmyndighetens och registrerade personers språk.

Ombudets ställning och uppgifter

Enligt PUL avser personuppgiftsombudet en person som "självständigt ska se till" att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt. Kravet på självständighet förtydligas ytterligare med GDPR genom nya regleringar om att personuppgiftsansvariga (och biträden) ska säkerställa att ombudet inte tar emot instruktioner gällande utförandet av det uppdraget. Ombudet får inte heller avsättas eller bli föremål för sanktioner för att ha

utfört sina uppgifter. Ombudets nivå i organisationen höjs dessutom genom krav på att ombudet ska rapportera direkt till den personuppgiftsansvariges (eller bitrådets) högsta ledningsnivå.

Ombudets uppgifter enligt GDPR blir i grunden desamma som enligt PUL, med den förändringen att ansvaret att föra förteckning/register över behandlingen formellt förs över från ombudet till den personuppgiftsansvarige.

Kvalifikationskrav

Enligt GDPR ska dataskyddsombudet utses på grundval av yrkesmässiga kvalifikationer och i synnerhet sakkunskap om lagstiftning och praxis avseende dataskydd. Kravet ska ses mot bakgrunden av ombudets rådgivande och övervakande roll. Motsvarande kvalifikationskrav finns inte i PUL.

Slutsats

Skyldighet att utse dataskyddsombud kommer att gälla i många verksamheter, exempelvis i företag där personuppgifter insamlas genom "tracking" (cookies m m) och profilering på nätet i syfte att rikta och anpassa reklam. Men med tanke på de långtgående kraven i fråga om personuppgiftsbehandlingar som gäller enligt GDPR, och de stränga sanktionsmöjligheter som införs, kommer sannolikt många företag att även på frivillig väg utse dataskyddsombud eller motsvarande positioner.

Dataskyddsombudet och motsvarande tjänster kommer att bli en viktig och ansvarsfull position i många företag. Dataskyddsombudets status och oberoende förstärks även genom GDPRs krav att ombudet inte får avsättas eller bli föremål för sanktioner för att ha utfört sina uppgifter samt kravet på att ombudet ska rapportera till högsta ledningsnivå.